

שלום לך ידיעה עיתונאית

פרידה כואבת מהידיעה בהתכנס מדורת הפרשנים

למנגל היומי והשבועי

:: אריה קיזל

שלום לך ידיעה עיתונאית.

הנבואה, אמרו לנו, היא מנת חלקם של הנביאים, לא של הכתבים, אותם אלה שהקלידו אותך בדחילו ורחימו.

שלום לך ידיעה עיתונאית.

עבר זמנך. היום, הכתבים אינם רודפים אחריך אלא ניזונים בעיקר מגופי השלטון כדי להביא את קולם, את המניפולציה היומית, הספיץ, הבלון הנפוח שיתברר לעיתים כשקרי וחסר אמינות. היום הכתבים אינם רוצים אותך כי את נחותה, בלתי נחשבת. את, שנכתבת בדמותן של עובדות יבשות אך חזקות מבטון יצוק. את, שנכתבת בכללים מחמירים, אך שרדת במבחן הזמן וגילית את חוזקך. את נדחקת כעת מפני מדורת הפרשנים שמתכנסים למנגל יומי ושבועי. והמעטים שעוד עושים עבודתם נאמנה ומביאים אותך נחשבים למיושנים, ללא-מתקדמים, למעט, איך נאמר, מפגרים. איך להם אמירה, כך אומרים היום. אמירה!

שלום לך הפרשנות העיתונאית.

ברוך בואך אל מעוננו, אל פתח ביתנו בבוקר של יום, באתר המקוון, בדף היומי של העיתון הפופולרי. ברוך בואך, מתפשטת כגרורה סרטנית בגופו העיתונאי של העיתון. אוי לפלישתך חסרת המעצורים וכיבושייך טור אחר טור, עמודה אחר עמודה. איך נפלו העובדות ברשתך, פרשנות יקרה. איך נפלו האמיתות לרגליך, פרשנות יקרה. איך כבשת ב"בערך" וב"ליד", ב"מקורות הבכירים" שעלומים הם, ב"אני לא זוכר דבר כזה מימי". איך?!

שלום לך פרשנות עיתונאית.

בעמל רב אינך מצליחה לחלץ מבין שורותיך סקופ ראוי אחד. כי מי צריך סקופים כשעדת חזאים פשטה לה אל עמודי החדשות, כשעדת

תמיד היית הפריט העיתונאי הבסיסי ביותר בארוחה התקשורתית. נבנית בקפידה מחמשת המ"מים, מהפתיח המסורתי, היבש, הקלאסי. קודשת בדם כתבים חרוצים שעשו לילות כימים בחיפוש אחר כל פרט, בהצלבת מידע, בטלפונים אל מקורות על גבי מקורות, רק כדי לוודא שאכן אלה הפרטים המקודשים שיובאו בפני הקורא והוא שישפוט והוא שידע להבחין בין טוב לרע.

שלום לך ידיעה עיתונאית.

היו ימים שהעריכו אותך כי היית מדויקת. מילים שהיו בגדר חצאי שמועות נדחקו ממך החוצה, סימני שאלה לא הפכו כותרות, סיסמאות לא נמרחו על פני עמודים במסווה של אמת עיתונאית. כל אלה נשלחו כלאחר יד אל הסל (עוד בימים שהיה סל כזה, אמיתי). מילים שהיו חצי פרשנות נמחקו במחי יד של עורך קפדן והוכהרו הגבולות בין אותה פרשנות, שהייתה בעמודים המסוימים לבינך, ידיעה יקרה, שאת היית ה"חדשות" בהתגלמותן. נתנו לך כבוד. התחרו מי יהיה הבעלים הראשונים שלך. היית כה ברורה ושילדית שלא היה צריך לסנן את המילים כדי לברור את העובדות. העובדות דיברו בעד עצמן. היית חדה, ממוקדת, מנוסחת בקפידה. היית ידיעה.

שלום לך ידיעה עיתונאית.

הכותב אותך נחשב בשעתו למביא החומר המעניין, החשוב, המיוחד. אחריך רצו. אחריך חיזרו. אותך העריכו. אותך ביקשו לאזן ובסופך ביקשו לתמוך בתגובה שאף היא נבנתה בקודים מחמירים, מחמירים מאד. כשהיה ספק, לימדו אותנו, יש לזרוק החוצה. לזרוק זה אומר לזרוק. לא להשתמש. לא לרמוז. לא לנחש. לא לנבא.

היו ימים שהעריכו אותך כי היית מדויקת. מילים שהיו בגדר חצאי שמועות נדחקו ממך החוצה, סימני שאלה לא הפכו כותרות, סיסמאות לא נמרחו על פני עמודים במסווה של אמת עיתונאית. כל אלה נשלחו כלאחר יד אל הסל (עוד בימים שהיה סל כזה, אמיתי).

את, שנכתבת בכללים מחמירים, אך שרדת במבחן הזמן וגילית את חוזקך. את נדחקת כעת מפני מדורת הפרשנים שמתכנסים למנגל יומי ושבועי. והמעטים שעוד עושים עבודתם נאמנה ומביאים אותך נחשבים למיושנים, ללא-מתקדמים, למעט, איך נאמר, מפגרים.

כי מי צריך סקופים כשעדת
חזאים פשטה לה אל עמודי
החדשות, כשעדת מבקרים
תפסה לה נחלה בעמודים
ההם, המתיימרים לספק
עובדות לקורא ועתה הם
מלאי ניחושים, הערכות,
נבואות שווא.

כדרגה צבאית וצנעתו וידענותו בישרו את
בוא האביב. איכה ראינו בחידושה של הידיעה
העיתונאית שביקשה להודות כי הפרשנות טעתה,
מהרה להכתיר, התבלבלה ובלבלה ובעיקר לא
קראה את המציאות כפי שהיא. אבל הוא נדיר,
אותו אלוף. נדיר.

כי המציאות היא פסיפס מורכב, לא חד ממדי,
לא שטחי ולא פשטני. המציאות היא רבדים
רבדים שיש לחשוף אותם באיזמל של עובדות
עיתונאיות, שאותן יכול הקורא הנכון לאסוף
ולבנות מהן תמונת עולם ולא המצאה של גחמות
רגעיות שיש בהן דעות אישיות המשתנות מדי
יום כמצב רוח חולף. המציאות הזו, העיתונאית,
צריכה להיות מוגשת במינוח הנכון שיש בו
איוונים ובלמים, שיש בו ביקורת וחשיפה, שיש
בו בנייה של עובדות אמת.

המציאות הזו, העיתונאית, יכולה אז להזדקק
לאותה יראה אל מול העתיד, שבמקרים רבים לוט
בערפל וחיזויו במהירות האור, אור האולפנים,
בלתי אפשרי וגם לא נכון. חיזויו מסוכן,
שרלטני ושיקרי. אף כי הוא עטוף בעטיפת
אמת של צלופן ממשך החיזוי להיות שיקרי.
השתלטות של בידור מסוג מזג האוויר אל תוך
עולם העובדות צריכה להתחלף בחזרה לאחור,
אל הידיעה העיתונאית, אל הפריט הבסיסי
במלאכת האיסוף. את מהדורת החדשות יש
לפתוח בידיעות, בכתבות עיתונאיות ולא
ב"ראשים מדברים" שנוצקו מפרשנים וחוזים
ומלהטטים במילים, שאין מאחוריהן דבר. את
הטורים האישיים של ה"ראשים המדברים" יש
לדחות ולדחוק למקומות הנכונים וגם זאת במינוח
הנכון. רק אז יוכל הקורא והצופה לחזור ולחדש
את אמונו בעובדות העיתונאיות הניתנות לו.

מבקרים תפסה לה נחלה בעמודים ההם,
המתיימרים לספק עובדות לקורא ועתה הם
מלאי ניחושים, הערכות, נבואות שווא. כל
מודיעין היה קורס אל מול הקפיצה אל ההערכה
בלא הליכה ברורה בנתיב האיסוף הברוק,
היסודי. ובמזוקתם הופכים הכתבים מאתמול
- הם הפרשנים מהיום - לנונתי עצות למקבלי
ההחלטות, מתקנאים ביועצי השלכות. ולכן הם
כועסים לעיתים, מגיפים ידיים ומזהירים. יש להם
אמירה, לעיתים פוליטית, לעיתים חברתית. יש
להם אמירה. אין להם עובדות עיתונאיות.

שלום לך פרשנות עיתונאית.

את, שהולכת תמיד ליד ומנחשת. את, שמפארת
במטפורות עלובות כל תמונת מצב. את, שמתחרה
עם הפרשנות לידך במילים הגבוהות, הנמלצות,
השחוקות. את, שהכותרות שלך קובעות, סופניות
תמידית, מכתירות הפסדים רגע לפני הניצחון,
מעצירות קרבות שהיו רק בדמיונם של כותביך,
מעצימות גיבורים שההיסטוריה לא תזכור אותם
ובדרך כלל, אבל בדרך כלל, פשוט טועה. את
נמהרת, נפסדת, נחפזת ובעיקר מוכרת. מוכרת
תקשורת זולה ולא אמינה. מוכרת לוקשים.

שלום לך פרשנות עיתונאית.

את, שחסרה ברקע ראוי, שחסרה בידע בדוק,
שחסרה בצניעות וענווה, שאלופה בהגזמות,
בהבלטות, בקביעות, בצניעות מרושעת, בנטילת
סימן השאלה והפיכתה התמידית לסימן קריאה.
את, שחסרה בכל כך הרבה עובדות ומלאה
בכל כך הרבה חשיבות עצמית מתימרת ולא
ראויה.

שלום לך פרשנות עיתונאית.

יש ממך כל כך הרבה בימים של שלום ובימים של
מלחמה עד שאנו, הקטנים והצנועים, מבקשים
כי תפני מעט מקום לאותה ידיעה שדחקת ולא
קידשת, ששיברת וחיללת. תני לקודש העובדות
לשוב אל הבמה והידחקי נא, בטובך, אל מאחורי
הבמה, אל מאחורי הקלעים, בצניעות וענווה
המתבקשת.

שלום לך פרשנות עיתונאית.

מתי תתני לנו גם אפשרות להבחין שטעית, כמו
אותו כתב נחשב ב"הארץ" שהצהיר לאחרונה
"איך טעית" ברגע של גבורה. שמו של הכתב

אריה קיזל הוא
עיתונאי לשעבר
וכיום מנהל בית
ספר, מרצה לחינוך
ותקשורת ודוקטורנט
באוניברסיטת חיפה

✉ kizel@smile.net.il